

Délvidék

Bácskai Napló
Politikai napilap
Felelős szerkesztő: Kónya Lajos

MEGJELENIK
mindennap délután vasár- és
ünneppnap kivételével.
Szerkesztőség és kiadó-
hivatal:
Szabadka IV. Rákóczi-ut 20.
Telefon: 300.

ELŐFIZETÉSI DÍJAK:

Helyben házhoz hordva
egész évre 14.40
fél évre 7.20
negyed évre 3.60
egy órára 1.20

Vidékre postán küldve
egész évre 17.40
fél évre 8.70
negyed évre 4.35
egy órára 1.40

**Polgármesterek,
vagy polgárok?**

A városok szervezkedése, a kongresszust előkészítő ülés és az azt beharangozó hosszú tárgysorozat kevés szépet és jót ígér. De lásuk csak, kik csinálják a városok szervezkedését! Kik akarják a várost a kormánytól függetleníteni?

A független polgárok? Nem. A polgármesterek?

Vajjon elképzelhető-e az, hogy a városok polgármesterei — nagyon, de nagyon ritka kivétellel — szembe szálljanak a mindenható, uralmon lévő párttal, ami egyet jelent a kormánnyal és annak helyi képviselőjével, a főispánnal? — Nem.

Ez nem képzelhető el, mert hiszen tudjuk, hogy a polgármesterek éppen úgy, mint a városnak minden tisztviselője, függő viszonyban vannak a kormánnyal és a főispánnal szemben.

A főispán a mindenható hatalom és a városok polgármesterei a főispánok kedve szerint járnak el.

Nagyon ritkán esik meg az, hogy egy város közgyűlése azt választja meg polgármesternek, akit a főispán nem akar, de nagyon sürűn történik meg az, hogy a választásnál a főispán akarata érvényesül.

Elképzelhetetlen, hogy a polgármesterek a kormánnyal szembe szálljanak, a kormánynak és pártjának nem tetsző politikát csináljanak. Már pedig a kormány pártja hatalma érdekében sem fog önként belemenni abba, hogy a városok a tőle való függő helyzetből kiszabaduljanak.

A városok függetlenítését nem a polgármesterek fogják megcsinálni, hanem a polgárok, akik általános, egyenlő és titkos szavazattal szólnak bele az ország és a város kormányzásába.

Elvéreznek az angolok.

Berlin, ápr. 30. 28-án volt a harmadik nagy véres vereség az arrasi fronton. Az angol tömeg harmadik áttörési kísérlete is meghiúsult. Sok ezer halottat vesztettek és a harc térről érkező csapataink véleménye szerint a támadások el fognak vérezni. Az angol-francia offenzíva további folytatása reménytelen.

Az orosz katonaság is tüntetett.

Lugano, ápr. 30. A Secolo jelenti Pétervárról: A Lenin-csoport utcai tüntetése nagy méreteket öltöttek. A tüntetőkhez a katonaság is csatlakozott.

Anglia borzalmas hajóvesztéségei.

Bécs, ápr. 30. Hivatalos megállapítás szerint márciusban a középponti hatalmak háborus intézkedései következtében összesen 450 ellenséges hajó semmisült meg, 885,000 tonna tartalommal. Ezenkívül 39,000 tonna tartalmu ellenséges hajó meg rongálódott. A háboru kitörésétől 1917. március 31-ig összesen 5 millió 711,000 tonna tartalmu ellenséges hajó pusztult el, köztük 4,037,000 angol.

Siessünk a békével!

Pétervár, ápr. 29. A moszkvai hadiipari kongresszus a háboru befejezésének siettetését kívánó határozatot hozott.

Az orosz hadügyminiszter őszre várja a háboru végét.

London, ápr. 29. A Times jelenti Odesszából, hogy Gueskov orosz hadügyminiszter egy mágnábeszélgetés folyamán kijelentette, hogy a háboru aligha tarthat őszig.

A franciák nem mennek el a stockholmi szociálista gyűlésre.

Páris, ápr. 29. A szociálista párt kijelentette, hogy nem küld megbizottat a stockholmi konferenciára, mert annak egyedüli célja, hogy a különbéke kérdésében tegyenek kísérletet. A francia kisebbségi szociálista párt megbizottja is aláírta ezt levelet, melyben a szociálisták ezt a kijelentést tették.

Elbocsátják-e Nivellet?

Lugano, ápr. 30. Az „Italia“ című olasz lap hosszabb cikket akart közölni, de a cenzura csak a cikk címének a közlését engedélyezte. Ez a cím a következő: Nivellet el fogják bocsátani.

Nincs semmi eszköz a buvárhajók ellen.

Hága, ápr. 30. Az angol kereskedelmi kamarák elnöke, Stanley, beszédet mondott és kijelentette, hogy az angoloknak semmi eszközük sincs a buvárhajók ellen. Egyetlen reményük az, hogy Amerika megfelelő monnyiségű hajót fog építeni.

Ne fujják a füstöt!

Csavargónak születtem . . . csavargó vagyok én — énekelte a világ egyik legnagyobb költője, Petőfi.

Szép, szép ez költeménynek, de életcélnak, elvnek, mint azt napjainkban száz meg száz 12—15 éves gyermekek tapasztaljuk, valóságos elrémítő nemzeti veszedelem.

Az apák a fronton erős karjukkal őrzik és védik zordon, gondteljes jelenüket és éjjelnappal folyton tartó bámulatos, világraszóló erőfeszítéssel küzdik ki, . . . alapozzák boldog jövőnket.

Az anyai szív a legnagyobb bűnöst is tudja menteni . . . másokban, a környezetben, a véletlenségben keresve gyermeke romoltságának bacillusait.

Itt a törvényhozás a kötelességmulasztó. A háboru második évére már törvényt kellett volna hozni, iskolák, dolgozóhelyek, különféle műhelyek felállítására, ahová az elemi iskolából kikerült fiatalságot be kellett volna erőszkolni nem kihasználásra, hanem nemes szórakozással összekapcsolva hasznos felhasználásra — akkor, amikor mezei, kert vagy más egyéb munka igénybe nem veszi őket.

Még ma nem késő!
Városok és falvak teremtsenek egy-kettőre ilyen foglalkoztató helyeket!

Pap, tanító, jegyző vegye ki a részét a nemzetmentő munkából!

Ne lehessen látni továbbra is csavargó 13—15 éves fiatalokat!

Ne fujják a felhők orra alá a 12—15 éves dologkerülőket a cigarettafüstöt, mint azt ma nem egyszer szinte tüntetőleg teszik!

Fájó szívvvel láttam csak a napokban is egy 15 éves fiút, aki semmittevő, aki azzal mulat, hogy fujja a füstöt orrán száján erősen: aki elriasztó, megremegtető köhögéssel fizeti meg a szerinte nélkülözhetetlen élvezetet, a kiaszott, fejlődésben megakadt mellében már benne hordja a tüdővész biztosan élő, már fejlett fokozatát, akire ha ránézünk, elszomorodva látjuk a koporsó korai lakóját.

Szégyen, nemzeti szégyen, hogy be lehet furakodniok a 12—15 éves gyermekeknek a bűnözés kezdő állomásába, a cigarettázásba!

Zárják el azt a lelketlen felnőttest, aki hozzá enged a szerencsétlen gyermekereget ehhez az iszonyu, nemzetölő méreghez!

Felülről fúlik Tiszának.

A szabadkai függetlenségi álláspontja. Megszavazza-e a bizalmat a törvényhatósági bizottság? Beszélgetés Mukics Simonnal.

A háboru fürgetegében a politika vihára csak szellőként lengedez. Most, amikor a vérvíziarok elvadult orkánja dühöng, a politika szélvihara csak elenyésző hullámokat vethet. De a hullámok az utóbbi napokban aránytalanul hevesebben haboznak.

A pesti politikai életből gyűrözték ki a szerete hullámzó kurrikák, melyek átfutnak az egész országon és fölkorlácsolják beléltünk csendes nyugalalmát.

Most — ugymond — Tiszáról van itt szó! A fővárosban kilőtték a bombát és Heves megyében explodált. Az emberek megreiráltak előre és erőt vett rajtuk a munkapárti szellem: gyávaságukban bizalmat szavaztak Tiszának.

Ezt közölték valamennyi törvényhatósággal és felszólították őket, hogy csatlakozzanak dícső elhatározásukhoz, mely a miniszterelnök végső napjaiban még gyögyirént is szolgálhat neki sajtó sebére, melyet a függetlenségi eszme szelkett rajta.

Most itt, városunkban a munkapártiak szenderült népek honában, arról van szó, tárgyalja-e a legközelebbi közgyűlés az átiratot vagy nem.

Nem is kellett illetékes helyhez fordulnunk, hogy megadhassuk a választ: tárgyalják. Tárgyalni fogják még pedig a leghevesebb viharral, aminő még nem dühöngött Szabadka városának közgyűlési termében.

Szinte látjuk előre a kisebbségben levő ellenzék heves kitérőit, amint teleharsogják a terem falait. És a végén, a szomorú végén a munkapártiak összezugorodott városatyák selege, mikor lecsendesül az orkán, — és nem tombol a vihar, úgy érzik majd magukat, hogy megerősödtek. Am az érzésben az öregség bágyadsága csak benne foglaksz. Mert tudni fogják, ha hallgatnak is, ellenzékinek lenni, ma az önérték becsülete.

Rendszeres istentiszteletek Sándorban.

Szabadka városának külterületén a lelkipásztorkodás fontos ügye megint egy lépéssel közelebb jutott a teljes megoldáshoz. Most a sándori hívek forró vágya az istentisztelet után teljesedett be. A kalocsai érsek dr. Biró Károly polgármesternek ez ügyben felterjesztett megkeresésére a következő leirattal hozza a városi tanács tudomására a sándori istentisztelet engedélyezését:

Tekintetes Városi Tanács!

Hivatkozva a polgármester ur öméltségének ez évi március 10-én 562/eln. sz. a. hozzáam intézett nagybecsű megkeresésére van szerencsém a Tek. Tanács szíves tudomására hozni, hogy Szabadka sz. kir. város Sándor külvárosában az elem terjesztett kérelem alapján az isteni istentiszteletnek végzését minden vasárnap és ünnepnap engedélyezem, ezzel a munkával a kórházi lelkészt megbízom oly hozzáadással, hogy az isteni tiszteletet mindenkor magyar nyelven végezze.

De az érdek pressiója, mindennél erősebb. Gondolj csak az áldozatok tengernyi hadára! S ha látod, ha tudod, ha ismered, meg tudod érteni a munkapárt masszáját.

Beszélgetés Mukics Simonnal.

A „Délvidék” munkatársa ma délelőti fölkereste Mukics Simon ügyvédet, a szabadkai függetlenségi szószólóját. A vele folytatott beszélgetésből munkatársunk a következőket írja:

— A függetlenségi már hosszú, hosszú idő óta nem járnak el a közgyűlésre. Most sem megyünk el. Nem is veszünk tudomást arról, hogy mi történik ott. Hogy uralkodjanak ők. A törvényhatósági független bizottsági tagjai nagy részben a haretéren vannak és mi, akik itthon vagyunk egyáltalán nem törődünk a közgyűlési ügyekkel.

Tehát nem lesz vihar.

Tehát nem lesz vihar a közgyűlésen ha tárgyalják is Heves megye átiratát. Ők tehát teljesen biztosítva lehetnek a felől, hogy egyhangulag szavazzák meg Tiszának a bizalmat. S ha ez megtörténik, az önérték szavait is oda lehetne fűzni a bizalmi irathoz: Csak azért lett egyhangulag megszavazva a bizalom, mert az ellenzékiek nem tartották érdemesnek, hogy eljőjenek a közgyűlésre.

Szolgáljon hát Tiszának hegesztő flastromul Szabadka bizalmi felirata és működjük továbbra is közhasznú tevékenységgel „mindannyiunk” megelégedésére.

Biztosítva van ő Szabadka részéről, ha esetleg megmaradna a miniszterelnöki székben és ha még egyszer elveszti fölülről a gyökerét és ha még egyszer fölülről fúlik neki, hegesztik az ő hívei egyhangulag az égetett sebeket.

délezzem, ezzel a munkával a kórházi lelkészt megbízom oly hozzáadással, hogy az isteni tiszteletet mindenkor magyar nyelven végezze.

Mint hogy az isteni tisztelet id. végzésére az ottani iskolahelyiség a két tanterem egyesítése esetén alkalmasnak látszik: bizalommal kérem a Tek. Tanácsot, hogy a két tantermet e célra az isteni tiszteletek végzése idején rendelkezésre bocsátani, az iskolatermek közt levő falat kivétel nélkül oda szétoltható deszkafalat készíttetni, a minden alkalommal misét és prédikációt végző lelkésznek évi 600, a kántornak — ki a magyarosítás ügyét is szolgálja fogja — évi 300, a sekrestyésnek pedig legalább évi 240 koronát biztosítani szíveskedjék.

Utasítottam a megbízott lelkészt, hogy a kápolna fel-

szereleti költségeit társadalmi uton iparkodjék fedezni.

Kérem a Tek. Tanácsot, hogy ezen fontos ügyben is hathatós támogatását megadni szíveskedjék.

Kiváló tisztelettel vagyok, Kalocsa, 1917. április hó 25.

Várady L. Árpád,
kalocsai érsek.

Egyidőben gondoskodik az Érseki Hatóság arról is, hogy legyen aki az istentisztelet megtartásához szükséges dolgokat beszeresse. Azért a következő leiratot intézte Naesa Lajos kórházi lelkészhez:

Tisztelendő Kórházi Lelkész Ur!

Ezennel megbízom Tségedet, hogy a sándori hívek részére a sándori iskolában minden vasárnap és ünnepén szent misét végezzen és az evangéliumnak magyarul való felolvasása után magyar szent beszédet mondjon. Ugyanekkor legyen a hívek szolgálatára sz. gyónásuk és áldozásuk elvégzésében is. Erre való tekintettel a római szentszéktől kapott felhatalmazás alapján Tségednek vasárnap és ünnepeken a kétszeri miszésésre való felhatalmazást három évre megadom.

A sz. mise végzését azon-

nal megkezdheti, mihelyt a szükséges tárgyakat a hívek áldozatírszégsége révén összeszedte. Egyelőre ezeket a kórházi kápolnából is kölcsönözheti. Oltárkövet 15 korona beküldése ellenében kérjen a ft. alapítványkezelő hivataltól. Oltár gyanánt ideiglenesen egy oltárkövet és tabellákkal ellátott asztal is szolgálhat. A szabadkai oltárgyeget bizonyára készségesen fogja támogatását Tségednek felajánlani. A két tanteremnek a válaszfal eltávolításával való egyesítése érdekében a polgármester urat egyidejűleg megkerestem. Ugyancsak tőle kértém Tséged részére évi 600, a kántor részére évi 300 korona díjazást és a sekrestyési teendőik végzőjének évi 240 koronát.

Az isteni tisztelet nyelve mindig magyar legyen, mert az esperes jelentése szerint magyarul majd mindenki ért.

Az első isteni tisztelet napjáról értesítse a Tek. Tanácsot és kérje meg írásban is, hogy azon magát képviseltetni szíveskedjék.

Egyébként ájtatos imáiba ajánlottan szeretettel maradok, Kalocsa, 1917. április 25.

Jóakaró főpásztor
Várady L. Árpád,
érsek.

A bolgár kertész tolvajai.

— Hogyan lehet 1000 koronára szert tenni? —

Péra P. Korkilov bolgár kertész hangyamunkával kereste meg mindennapi kenyerét. A gázgyár mögött húzódik kertészte. A szabadkaiaknak nagy szorgalommal termelte a zöldségféléket.

De kiűtött a háboru és Péra P. Korkilov hazafias érzelmű ember volt. Nagy lelkesedéssel vette a háboru kitérésének híreit. Véré a bosszuvágy tüzelte és 1915-ben elment Bulgáriába és önként jelentkezett katonának, hogy megbosszulja az 1912-ben hősiiesen végigküzdött harcok kudarcát.

Összes vagyonát, melyet két keze szorgalmas munkájával keresett meg, összeomagolta és a telepén levő házában padlásán helyezte el. Ő maga elment, hogy küzdjön a hazájáért.

Csütörtökön két csavargó el látogatott a derék kertész tele-

pére és kutatást rendeztek lakásának padlásán. Az egyik Bálint Mihály volt, az ismert csavargó, akit a rendőrség már többször büntetett csavargásért és lopásért. A másik Stark István volt.

A padlásról apró részletekben leemelték az ott szétszedve elhelyezett, 1000 korona értékű szállító kocsit, melyet összeraktak és elhozták onnan. Eladásra szánták és már egy ember le is foglalta a szekeret. De akkor jött Maródi Szávó, Toller Ignác és Bendik Gusztáv. Derék polgári biztosaink kérdőre vonták a csavargókat.

A tolvajok bevallották bűneiket. Ezután polgári biztosaink a két csavargót a szekér elé állították és nekik kellett a IV. körből behuzni a városi székház udvarára a szekeret.

A zöldségtermés biztosítása.

— A földmivelésügyi miniszter leirata a városhoz. —

A napokban már hírül adta a Délvidék Ghillány földmivelésügyi miniszter leiratot küldött Szabadka városához is, a jövő esztendei zöldségtermés biztosítása érdekében.

A zöldségfélék vetőmagvainak hiánya mindinkább érezhetővé válik s ha e hiány érdekében megfelelő intézkedés nem történik, a zöldségtermesztés és ezzel kapcsolatban a közlelemzés ellátása a jövő évben igen nagy nehézség kbe ütközik.

A magánkészletek teljesen kifogyóban vannak. Tekintettel arra, hogy a külföldi behozatalra egyáltalán nem lehet számítani, a miniszter fölhívja erre a város figyelmét.

A vetőmag termesztés úgy a nagyobb gazdaságok üzemében, mint a kisbirtokosság viszonyai közt egyaránt fontos és jelentékeny jövedelmi forrást biztosít.

Ezen ügy fölkarolása kétségtelenül elsőrendű közgazdasági feladatot képez. — Az első évben magot termelő zöldségféléken (paradicsom, zöldborsó, zöldbab, ugorka stb.) kívül már az év tavaszán szükséges zöldségféléket (sárgarépa, petrezselyem, vöröshagyma, kalaráb, fejes- és kelkáposzta stb.) is megtermőkül kiültetni, mivel különösen ezekből van nagy hiány.

NAPI HIREK.

Minden elmúlt már.

*Eszedbe jut-e még a régi idő,
Mely reménytelenül halálba hullt?
Eléd lebben-e a sok édes óra,
Sok édes emlék, boldog, drága mult?*

*Eszedbe jut-e még a sok boldonság,
Mit öntudatlanul suttogtunk el,
A sok édes ábránd, a sok kártyavár,
Mít oly bohón építettünk fel.*

*Mikor boldogan keblemre omlottál
S csókkal halmoztam ajakad, szemed,
Amikor e csókok örült hevetől
Szived vergődve lábam remegett?*

*És most? semmink sincsen. Elvitte a
[mull.
Maradt egy bús, könnymosott jelen...
S éjjel, amikor senki sem látja,
Nedves a párnád, zokogsz csendesen...*

Olasz harctér, 917. IV. 21.

KEMÉNY SIMON

A holnapi május elseje Szabadkán. Holnap ünnepel a szabadkai munkásság. Az ipari műhelyekben és telepeken szünetel a munka. — A lakók sem jelennek meg a Délvidék sem. Az összes üzletek zárva lesznek holnap. A szociáldemokrata párt szabadkai szervezete ünnepélyes összejövetelt tart. Gyűlést a rendőrkapitányságon még nem jelentettek be. A rendfenntartására egy egész menet század katonaság lesz készenlében. Katonának holnap az utcán tartózkodniok nem szabad.

Arany emlékünnepe május 20-án
A kalocsai érseki hatóság a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelete alapján előírja hogy az összes középfokú és elemi iskolákban május 20-án, vasárnap délelőtt Arany születésének századik évfordulója alkalmából ünnepséget tartanak a körvonalazzák ezen ünnepségek műsorát is. A szabadkai női felső kereskedelmi iskolában mint már annak idején megemlékeztünk, fényes sikerű ünnepélyt tartottak.

A választók névjegyzéke. A város képviselőválasztói névjegyzékeinek kiigazítása céljából alakított összeíró küldöttségek május 15-én fejezik be munkálataikat.

Palics fürdő megnyitása. Holnap nyílik meg hivatalosan a palicsi szezon. Érdeklődünk Milassin Ignác városi számvevőnél, mint a palicsi ügyek gondozójánál milyennek ígérkezik az idei szezon. Innen nyert értesítés alapján jelenthetjük, hogy az ezidei szezon megnyitása nem lesz a háboru előtti ünnepség keretében megtartva. A vendégeket illetőleg normális helyzet áll fön. Az összes vendég szobák ki vannak adva. A vígadó körüli park részleten van még csak némi munka. Mint már hírül adtuk a vígadót a tanács ezidén is Tumbász Lázárnak adta át.

A Szociális Missziótársulat tanulmányi köre holnap délután 6 órakor Schlachta Margit nővér vezetésével a zeneiskola nagytermében rendes havi közgyűlést tart.

Járja-e még a „hatos“? A nikkell 20 filléseknek ma van a lejárat idejük, tehát ma már úgy volt, hogy ezek be nem válthatók. Azonban Teleszky János pénzügyminiszter elrendeli, hogy a m. kir. állami pénztárak és hivatalok a 20 filléres nikkellérmekeket fizetéseknél és átváltáskép további rendelkezésig ezentul is teljes névértékben fogadják el.

Egy nem létező kinevezés. Az orvosok szaklapjának első vegyes híre közli, hogy Vertán Emil dr. a szabadkai Mária Valéria-kórházhoz sebész-főorvos-sá és Radó Samu dr. ugyanoda műtőorvossá lett kinevezve. Érdeklődünk a főispáni hivatalnál és ott mit sem tudnak róla.

A német katonák vihetnek élelmet. Szabadka város rendőrkapitányságának is ki lett adva a belügyminiszter leirata, mely a megszállott területről szabadságra hazautazó német katonáknak megengedi, hogy uti vagy kézi podgyásként legfeljebb 6 kilogramm élelmiszert, fölöttes katonai parancsnokságuk által kiállított igazolvány alapján magukkal vihetnek.

Hősi halál. Németh Fábian esantavéri lakost a Budapesti Tudósító Iroda ma értesítette, hogy fia Németh Fábian 1915. május 25-én Krukienice mellett haslövés következtében meghalt. Az elesett hős hozzátartozói fiatal halottjukat haza fogják szállítani Csantavérre.

Sulyos ítélet Hiel József regőcei jegyzőt a kukoricarekvirálás körül elkövetett szabálytalanságok miatt hivatalvesztésre ítélték.

A cipőkészlet bejelentésének úrlapja. A szabadkai ipartestülethez is leérkeztek a cipőkészletek bejelentésére szolgáló úrlapok, melyeken az ez év április 15-iki állományt kötelesek a cipőkereskedők feltüntetni.

Özvegyek és árvák hete. Ujváry Imre, a szabadkai pósta és távirtda főnöke közli velünk, hogy a május 9-től, 15-éig tartandó „özvegyek és árvák hete“-nek ideje alatt a 10 és 15 filléres bélyegek a fenti című bélyegzővel lesznek ellátva és 12, illetve 17 fillérré kaphatók a Bosznia-Hercegovinai postáknál. Május 15-e után csak lebetűzetlen frankójegyeket lehet kapni. Lebetűzött bélyegeket — az összeg előzetes beküldése mellett kizárólag a cs. és kir. katonai pósta és távirtda igazgatóság gazdasági hivatalától (Szarajevó) lehet rendelni. A rendeléseket a torlódás elkerülése végett azonnal kell eszközölni.

Egyházmegyei hírek. Katonalelkész szolgálatra a katonai parancsnokság behívta Bischof Antal garai káplánt. Bertron Ferencet Nagyfénnyről kápláni minőségben Csonoplyára küldték.

Bácskaiak a Zrinyin. Mióta a Dunán a hajóközlekedés ismét megindult, a Baja környékéről való bácskaiak természetesen hajón utaznak Pestről, vagy

Pestre, miután részükre ez — különösen a mai vonathány miatt — a legrövidebb út. Innen van az, hogy aránylag sok földink lelte halálát a Zrinyin. Egyedül Vaskutról tizenkét áldozata van a Dunának. Ezek között van egy Dobler Mihály nevű fölmentett gazda, ki orvosnál volt Budapesten és egyuttal magával vitte Kubinyák Antal rokkant huszárt és szíjgyártót, hogy gépsziját vásároljanak a csépléshez; Haszterteufel Ferenc községi kisbíró felesége, ki beteg népfölkelő urát látogatta meg a fővárosban. Két leánytestvér katonabátyját kereste fel ugyanott. Krix Ferenc sógorával, Rummelhardt Jánossal fölmentési ügyben járt a minisztériumban. Az áldozatokon kívül még öt utasa volt a Zrinyinek, kik azonban szerencsésen megmenekültek. Csávolyról Petrics Sámuel gazda utazott a halálhajón, az összeütkezés pillanatában a padlóra vágódott, a beözönlő hideg víz azonban hamar lábra állította és így még sikerült térdig érő vízben kimenekülnie a halál torkából. Egy rémi asszony, továbbá Gloekner András bácsalmási és Knehr Józsefné csávolyi születésű nyéki (Dunántul) földművesek szintén a megmenekültek között vannak.

Dr. Biró Károly üdvözlője a 86-osoknak. Ma délelőtt a következő lapot kaptuk Kiss József 86-os zászlóstól: „Tekintetes Szerkesztő ur! Tegnap ezredparancsunkban egy kellemes híradás volt a záradék. A mi szeretett brigadéros urunk, ezredes ur Gaksch ugyanis szabadságon lévén, meglátogatta Szabadkán az ő régi barátját, dr. Biró Károly polgármester urat, akitől igen szép, meleghangú üdvözlőlet hozott a 86-os bakáknak. A parancs e részét különös figyelemmel hallgatták a bakák és látszott az arcuk játéka, hogy jóleső érzéssel fogadták a ritka üdvözlőletet. Legényeim nevében is szíveskedjék köszönetünket tolmácsolni. Maradok tisztelője: Kiss József zászlós.

Érseki körlevél. Kilencedik számú körlevelében főpásztorunk Várady L. Árpád dr. kalocsabácsi érsek felhívást közöl papságával, melynek célja a népnek az élelmiszerekkel való takarékosagra és a még fölös készletek feltáráására való figyelmeztetése. Azonkívül a körlevél ismerteti a belügyminiszter rendelkezését az anyakönyvek betekintése tárgyában és elrendeli az Arany János-ünnepély megtartását.

Fiut, vőt, testvért haza lehet kérni munkára. A járási főszolgabírákat és városi polgármestereket felhatalmazza a miniszter, hogy egyes rendkívüli, méltánylást érdemlő esetekben, a harctéren levő legénység csapatsténél a rendkívüli körülményeknél fogva tényleg indokolt szabadságolás iránt közvetlenül javaslatot tegyenek. Az önálló mezőgazdák (bérlők), illetőleg azoknak közvetlen hozzátartozói (flu, vő, testvér) a szőlőbirtokosok, vincellérek és kádárok, a bognárok és mezőgazdasági kovácsok, ha iparukat a mezőgazdaság érdekében önállóan üzik, a tavaszi szántás-

velési, valamint az aratási munkákra szabadságoltatni fognak.

Levél két év után. Csatai Ferenc a cs. és kir. 23. gy. e. közlegénye 1915. márc. 15-én irt utoljára a harctérről Felső-szentivánon lakó szüleinek. Bajtársai értesítése szerint ugyanazon év április 1-én eltűnt. Szülei a Vörös Kereszthez fordultak, ahonnan 1916 nyarán azt az értesítést kapták, hogy fiuk az oroszországi Tomszkban fogoly. Hosszu várakozás után végül a napokban érkezett meg Csatai legelső levelezőlapja Csávolyon lakó nővérehez. A lap f. évi február 7-én kelt Schujjából (Gouv. Archangelsk). Érdekös, hogy arról egyáltalában nem tesz említést, vajjon kapott-e már hirt hazulról, vagy hogy talán már sokszor irt haza és választ nem kapott. Ami azonban a fődolog, t. i. hogy egészséges, az benne van lapjában.

Adomány az özvegyeknek és árváknak. Berger Antal tavankuti plébános, plébániájának elfoglalása alkalmából 300 koronát adományozott a háboruban elesettek özvegyeinek és árváinak javára.

Akció a helyettes tanárok érdekében. Az ipolysági állami főgimnázium tanári kara körlevélben fordult az ország középiskoláinak tanári karához. A körlevélben, melyet Szabadkán is érdeklődéssel tárgyálnak, azt indítványozzák, hogy az állami és kir. kath. fiuközépskolák tanári kara folyamodványban forduljon a kultuszminiszterhez, hogy az életviszonyok általános nehézségére való tekintettel nevezze ki rendes tanárokká azokat a helyettes tanárokat, akik három évnél hosszabb idő óta szolgálnak. A miniszter elő terjesztett terjedelmes kérvény többek közt ezeket mondja: „A helyettes tanár szegénysége, kopott ruhája miatt képzettségének, társadalmi állásának megfelelő társaságában nem jelenhet meg. Ezekben az években formálódik kopott, magában temetkezett, félszeg s annyszor kicsufolt tanárrá. A képzettséghez és állásához nem illő gyakran szerencsétlen házasságoknak oka ezekben a viszonyokban gyökerezik. A nyomorgó helyettes tanár egyedüli reménye, hogy a harmadik év vége meghozza számára a szegyenletes állapottól való szabaddulást, a 4. évet szolgáló helyettes tanár előtt az utolsó remény is szétfoszott. Az állam, mint munkaadó, egyszerűen tulteszi magát a törvényen, melynek az volna a hivatása, hogy a szegény elcsigázott szellemi munkást megvédje.“ Hetvennyolevan nyomorgó helyettes tanár félelmi munkabére mindössze pár ezer korona, amellyel az államháztartás megbillent mérlegét nem lehet helyreállítani.

Bácskából Nyitrába. Hallósy László, Szemző Gyula földbirtokos gazdatisztje, e hó végén megválik Bácskától és május 1-én átveszi dr. Farkas Ferenc érsekújvári ügyvéd, földbirtokos és herceprimási bérlő birtokának kezelését. A gazdatisztnek Zomborban lakó és előnyösen ismert családjá az iskolai év befejezése után költözködik Nyitramegyébe.

A husárákat országosan szabályozzák. Jelentettük, hogy a Közélemezési Hivatal a husárák országos szabályozását tervezi. Kürthy Lajos báró most az összes törvényhatóságokhoz rendeletet intézett, amely szerint három napon belül jelentésük be, hogy a törvényhatóság területén a f. évben mi volt a levágásra szánt marhának és juhának átlag ára és mi volt élő vagy holtuliban a vételár, azonkívül az összeírás szerint mekkora az állatállomány. A válaszok beérkezése után országosan szabályozni fogják a husárákat.

Hogy segítsünk a dohányhiányon? A szó szoros értelmében fűhöz-fához kapkodnak a dohányos (most dohánytalan) emberek, hogy valami színivót szerezzenek. Nem egy dohányos megunva a sok mérgeledést és hiábavaló szaladgálást trafik után, föl hagyott teljesen a dohányzással. A legtöbb azonban mégis csak szí valámít, ha mást nem, hát az üres pipát, mert különben beteg lenne. Nagy baj is ez a dohányhoz szokott emberekre és még nagyobb baj az, hogy előreláthatóan a háboru tartamára ez nem is lesz más-kép. Pedig egy kis jóakarattal talán segíthetne az állam polgárain no meg önmagán is. A módját egy vidéki uriembertől hallottuk és ez nem is volna keresztülvihetetlen, sőt nem is olyan szörnyen nehéz. Adjon t. i. az állam megfelelő díj lefizetése ellenében engedélyt a gazdáknak néhány négyzetméternyi területen dohánytermelésre. Az engedélyt a min. idejére az eljárás egyszerűsítése végett a községi előjárás adná ki, az ellenőrzést a fináncok végeznék. Ezáltal az állam igen szép pénzhez juthatna, amire most ugyis nagy szüksége van. A városi trafikok pedig tehermentesítve legalább kielégíthetnék a dohányt kereső városi közönséget és a katonaságot. Ezek természetesen gondoskodnának elegendőképen arról, hogy az állami dohány se penészesedjék meg az ár dákban. Így lehetne két legyet egy csapásra agyonütni; persze ezt a híres csapást a pénzügyminiszter urnak kellene mérnie a dohánymizériára. Bizonyára nem ártana senkinek vele és megörvendeztetné a dohányt a szép, kedves és drága növény barátainak népes táborát.

Kiss Matild édesanyja nem bujdosik. Lapunk 29-iki számában hírül adtuk, hogy Kiss Matild 700 koronát lopott és a rendőrség elől megugrott. A rendőrség ekkor az édesanyját akarta előállítani de ő is meglépett és — mint akkor értesültünk — egy szabadkai ügyvédhez menekült. Most ez az ügyvéd a következők kijelentésére kért fel bennünket: Kiss Matild édesanyja a hatóság elől nem akart elmenekülni, hozzá a rendőr elől csak azért menekült, hogy vele, mint képviselőjével menjen a rendőrségre. Ez meg is történt. — Kiss Matild édesanyja tehát nem bujdosik, mert szombaton (lapunk lezárása után) jelentkezett a rendőrségen.

Irodalom. Az Élet szépirodalmi és képes heti folyóirat (szerkeszti Andor József) folyó hó 29-i száma a következő tartalommal jelent meg: Internacionale. Szén. Új idők, új emberek. Anka János. Versek. Bardócz Árpád A jámbor fiuk. (Elbeszélések) Rácz Pál. Iddill. (Jelenet.) Szira Béla. Szívvel-lélekkel. (Regény.) Irta: René Bazin; fordította: Kálmán György. Kultura Hétről hétre. Szerkesztői üzenetek. — A kitiűzőn megszerkesztett lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Előfizetési ára félévre 10 kor. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, I., Fehérvári-ut 15. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

Ma utoljára
Nihilit robbanás
dráma három felvonásban
Főszereplő:

W. PSYLANDER.

Kezdeté d. u. 5 és este 8 órakor.

Közgazdaság.

Még selymet se szabad venni. A ruhaellátás szabályozásának körében a Pamutközpont részletes tervezetét dolgozott ki, mely bár hivatalos jelleggel nem bír, a már megindított tárgyalások alapját képezi és amint értesülünk, ennek nyomán készül majd az érdekeltég véleményének és óhajainak meghallgatása után a közel jövőben megjelenő kormányrendelet. A rendelettervezet hatálya alá vonja a tisztán, vagy keverten gyapjú-, pamut-, len- vagy selyemből készült szöveteket, ruházati cikkeket és az összes kötött és kötszövött árukat. A legfinomabb luxusszövetek azonban kivételnek a rendelet hatálya alól. A polgári lakosságnak ruházati iparcikkkel való ellátására a tervezet egy népruházati bizottság létesítését óhajtja. E bizottságnak a szövet- és ruhakészletek bejelentendők és a bizottság jogot nyer a ruházati ipar és kereskedelem legmesszebbmenő ellenőrzésére. Meghatározandó kivételektől eltekintve a szövetek és ruhák zár alá vétetnek. A feldolgozás és eladás csupán a népruházati bizottság engedélyével lehetséges. A feldolgozási és felhasználási korlátozások alól kivételnek 1. a birtokos és háztartásának személyes használatára szánt cikkeket, 2. a konfekciós vállalatok és varrótelepek minden hó elsején meglévő készleteinek 20 %-a, 3. a közvetlen fogyasztó feldolgozandó szövetek. A forgalombahozatali korlátozások alól kivételnek 1. a kiskereskedő minden hó 1-én meglévő készleteinek 10 százaléka, a közvetlen fogyasztónak való eladás esetén, 2. az u. n. mintakollek-

ciók. Az árak olyképp állapítandók meg, hogy a termelő felszámíthatja az előállítás költségeket és gyártási haszon fejében 6 százalék hasznot. A nagykereskedő a beszerzési árhoz 12 százalékot számíthat, a detailista 30 százalékot. Konfekciós vállalatok, varrótelepek és mérték után dolgozó szabók haszna 6—10 százalék volna. Az árak az árukon pontosan és tartósan megjelölendők. Az ártullépések megakadályozására árvizsgáló-bizottságok létesítenek, melyek a rendelet értelmében számítható árat megállapítják és kötelezik az eladót az esetleges különbözeti többlet megtérítésére. Az árvizsgáló bizottságok szervezete és működése teljesen azonos a cipőár-vizsgáló bizottságokéval. A kereskedelmi miniszter elrendelheti a szövet- és ruhaárak kötelező felajánlását. Ilyen árak felhasználásáról a kereskedelmi miniszter intézkedik.

Főszerkesztő: Pinterits Károly igazgató, Budapest.

Főmunkatárs: Dr. Fontányi József ügyvéd, Szabadka.

Nyomatott a kiadótulajdonos, Szent Antal Nyomda és Irodalmi Vállalat mint szövetkezet könyvnyomdájában Szabadkán, Rákóczi-utca 20 szám

Valódi amerika fogak és fogsorok

Különlegességek fogászati munkákban, arany és platinából, valamint arany és platinafogak, koronák és hidak, ugyanintén szájpadlás nélküli fogak. Foghúzás teljesen érzéstelenítve és fogtímések (plombok). Schaffner Géza vizsgázott fogtechnikus, Szabadka, Kossuth-u., Prokes-ház. Telefon Interurban 561.

Általános a biztos eredményért törvényesen védve.

Reitter Oszkár

nagybeeskereki ny. főkapitány és fajbaromfi-tenyésztőnek nagyserű találmánva a

„Patkánin“

patkányirtó szer, (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas és fölülmul minden más irtószert. 1 doboz ára 3. K. mely elegendő körülbelül 60 patkány kiirtásához. — Minden dobozhoz használati utasítás van mellékelve. Ismertető prospektust, melyben levan írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó, kérésre ingyen küld a Patkánin gyár egyedüli árusítója, a Torontáli Agrárbank Részvénytársaság, Nagybeeskereken

RAFFIAHÁCS

prima minőségben, legkisebb vétel 1 eredeti bála (átlag 100 kg.)

Kapható

Szerémi József

termény- és gyarmatáru nagykereskedő, BUDAPEST, VII., Wesselényi-u. 10.

Eladok 3 hónapos és választási malacokat, 3 keltető gépet, 600 hltr bort. Szobonya Bertalan CZORDA, Bódog-utca sarok.

FŐMOLNÁR ki a félma-gas őrlés minden ágában igazi szakember, rend és tisztaság szerető, feltétlen megbízható, havi 3—400 kor., — érdem esetén esetleg több is — fizetésre május 15-iki belépésre kerestetik. Cim: **EL-GEZ JÓZSEF** melomtulajdonos Tavankut.

Rét kifutó leány, csomagoló leány

„Ámorcerém“ csomagolóshoz felvesz **SZENEC ANTAL** gyógyszerész SZABADKA Szegedi-ut.

Aprított Tűzifát

bármely mennyiségben a rendelés napján házhoz szállít, Szegedi-uti telepéről

Bánó és Bröder tűzifakereskedő cég Szabadka.

Telefon 446. Telefon 446.

11364/1917. tan. szám.

Hirdetmény

az utcai elárúsító helyek bérbeadásáról.

A város tanácsa közhírré teszi, hogy a város utcáin és terein való egész napi gyümölcs, cukorka, virág és sütemény elárúsítási helyeket (és pedig 5 eddig ki nem adott helyet) 1917. évi május hó 1. napjától kezdve egy évi időtartamra nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek egyenkint bérbe adja.

A bérbevevőnek a kibérelt helyen kizárólagos elárúsítási joga van.

Az árverés a városi javadalmi hivatalban (városi székház félemelet 22.) 1917. évi május 3-ik napján d. e. 9 órakor fog megtartatni. Az árverezők kötelesek a kikiáltási ár 10%-át bánatpénz fejében az árverés alkalmával készpénzben letenni. A rézletes feltételek a főjegyzői és a javadalmi hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Szabadkán, 1917. május hó 28-én.

A városi tanács.